

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון כ"ה בתשרי תשע"ח | דף היומי בבלי: סנהדרין צא.
דף היומי בהלכה: מסעיף ד' עד סעיף ה'. | לוח יומי מקוצר: עמוד ל"ו סימן רס"ג.
מוסר: פרק ט' 'ופשוט דאין הכוונה' עד פרק י'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'כללו של דבר ישוב אדם' עד שער התורה 'ועתה יש לי לכתוב'.

ענייני דיומא

מה עושים בארבעת המינים לאחר החג?

ארבעת המינים ושל הושענא רבה עד לפרוס חג הפסח, ולהסיק בהם את התנור לאפיית המצות; ויש שנהגו לשרוף בהן את החמץ; ויש שכתב שאם לא ניתן לשומרן כראוי, עדיף לשרוף מיד לאחר חג הסוכות. ויש שנוהגים להניח מעל-גבי ארון-הקודש בבית-הכנסת, ונחלקו הפוסקים אם ראוי לעשות כך. [שו"ע תרסה, ח-ט, משנ"ב, כח-כט ושעה"צ, כ; ביאורים ומוספים דרשו, 22]

"תשמישי מצוה נזרקין", דהיינו, מותר להשליך חוטי ציצית (אף כשנחתכו מהבגד), ארבעת המינים, ערבות של הושענא-רבה, וכיוצא בהם, ואין חובה לגונזם; אולם אין להשליכם לאשפה או למקום בזוי אחר, ואין לפסוע על-גבן; ואם לא נזרקו בידיים לאשפה, אלא על-ידי גוי וכדומה, אין חובה להוציאם מהאשפה. אכן, יש המהדרים שלא להשליך תשמישי מצוה כלל, אלא לגונזם, והמחמיר בכך תבוא עליו ברכה. כאמור, ויש נוהגים לשמור את הערבות של

הדף היומי בהלכה

מאיזו שעה ביום שישי ניתן לקבל שבת?

דרבנו תם; וניתן לסמוך על דעה זו לכתחילה, כיון שזמן זה הוא לאחר פלג המנחה המוקדם יותר, המחושב ביחס לשקיעה. וקבלת שבת לפני פלג המנחה המחושב ביחס לשקיעה - אינה נחשבת למאומה. [שו"ע רסג, ד, משנ"ב יח-יט, וביה"ל ד"ה קודם; ביאורים ומוספים דרשו, 26]

קבלת שבת לפני השקיעה, אפשרית לכל המוקדם מזמן 'פלג המנחה', שהוא שעה ורבע 'זמניות' לפני סוף היום. שעות 'זמניות' הן שעות שאורכן משתנה לפי אורך היום בחלוקה לשתיים עשרה; ונחלקו הפוסקים בנוגע להגדרת אורך היום לענין זה - אם הוא מעלות השחר עד לצאת הכוכבים, או מהנץ החמה עד השקיעה. ויש אומרים שניתן לקבל שבת שעתיים 'זמניות' לפני צאת הכוכבים

הדף היומי בהלכה

אשה שלא מקבלת שבת בהדלקת הנרות - באיזו שעה תדליק?

שם מנהג המקום להדליק נרות מוקדם יותר, וכגון מנהג ירושלים להדליק ארבעים דקות לפני השקיעה - ניתן להדליק בזמן בו כולם מדליקים אף ללא קבלת השבת, כיון שבאופן זה ניכר שההדלקה היא לכבוד שבת. [שו"ע רסג, ד, משנ"ב טו, וביה"ל ד"ה לא; וראה ביה"ל ד"ה בעוד; ביאורים ומוספים דרשו, 24]

למנהגו שהאשה מקבלת שבת בהדלקת הנרות, יכולה להקדים ולהדליק מ'פלג המנחה' ואילך. אך אם מְתַנֶּה שלא לקבל שבת בהדלקתה, וכן איש המדליק נרות ואינו מקבל שבת בהדלקתו (ראה שו"ע לקמן, י, ומשנ"ב מב) - לא ידליקו את הנרות אלא בסמוך לזמן 'תוספת שבת', דהיינו לכל המוקדם חצי שעה לפני השקיעה, כדי שיהא ניכר שההדלקה היא לכבוד שבת. ויש אומרים

נרות שבת שכבו לפני השקיעה האם צריך לשוב ולהדליקם בברכה?

לשבת. ונר שהודלק שלא לצורך שבת – אף אם הדליקוהו לאחר פלג המנחה, אין יוצאים בו ידי חובה. ואשה שהדליקה נרות בזמן הראוי, וכולם כבו לפני השקיעה, והבעל טרם קיבל שבת, או שהיא עצמה לא קיבלה שבת בהדלקה – יש שהורה לשוב ולהדליק בברכה. [שו"ע רסג, ד, משנ"ב כ, וביה"ל ד"ה מבעוד; ביאורים ומוספים דרשו, 28; וראה משנ"ב שם, מ]

כאמור, אשה שאינה מקבלת שבת בהדלקת הנרות, לא תדליק זמן רב לפני שבת, אך בדיעבד – כל שהדליקה לאחר 'פלג המנחה', אינה צריכה לשוב ולהדליק; ואדרבה, אסור לכבות את את הנרות שהדליקה, כדי שהברכה שצרכה עליהם לא תהיה לבטלה. אולם, אם הדליקה לפני 'פלג המנחה' (הראשון, ראה לעיל) – לא קיימה את המצוה, וברכתה לבטלה; ותשוב ותדליק בברכה בסמוך

קנין חכמה

למי יתגלו לעתיד לבוא סודות התורה?

התורה, ולהבין את כל ההלכות ודקדוקי המקראות כפי שנמסרו לנו מחז"ל ומרבתינו הראשונים, למען ידע לעתיד מה שיגלה הקב"ה, ולא יחסר לו לנצח חלילה חלק גדול מספר התורה אשר לא יזכה חלילה לשומעו מפי הקב"ה. [תורה אור, פרק ט]

חכמינו ז"ל לימדונו, שכאשר יגלה הקב"ה בעולם הבא את הסודות והחכמות העליונות הטמונות בכל פרשה ופרשה שבתורה, לא יבינו אותה אלא אלו שלמדו והבינו את אותה פרשה בעולם הזה. ובודאי אין כוונתם למי שקרא את הפרשה בקריאה בעלמא, אלא למי שלמד כראוי, בביאוריה ובהלכותיה היוצאים הימנה. ועלינו להסיק מכך, כמה גדולה החובה לעמוד ולעמוד ולהשתדל לעסוק בכל חלקי

הבית שנבנה על ידי חילול שבת

חזר השליח אל הרב וספר על חוצפתו של הגביר, הטוען כי עסוק הוא ואין באפשרותו לבוא. הרב הבליג והמתין עד למחרת. שוב שלח את שליחו אל הגביר, והפעם היתה התשובה כי הלה ישן ואינו יכול לבוא. ליל שבת שלאחריו שלח רבי עקיבא איגר את השמש להכריז בכל העיר כרוז אשר כתב בכתב ידו ובה נאמר, כי איסור חמור הוא לבנות ביום השבת, והרב גוזר שמהיום והלאה לא ייעשה כן עוד, ובסיום הכרוז נאמר: "וכל הפורץ גדר ישכנו נחש". השמש מלא את פקודת הרב והכריז את ההכרזה, אך אותו עשיר לא שת לבו לדבר והמשיך במעשיו הנלוזים. ביום שבת קודש נשא רבי עקיבא איגר דרשה בבית הכנסת ובה דיבר בחום על גודל האיסור של חילול שבת. הוא קרא בקול רם את הכרוז והוסיף אזהרה חמורה באוזני הציבור, כי בטוח הוא שכל מי שימרה את פיו ויבנה בשבת – הבית ההוא לא יתקיים. הגביר לגלג על דברי הרב והמשיך להורות לבנאים שיעשו את מלאכתם גם בשבת. תוך זמן קצר נבנה עבורו בית גדול ומפואר יותר מכל שאר בתי העיר.

העשיר היה גאה מאוד בביתו החדש והנאה, ונכנס לגור בו בשמחה רבה. אולם כעבור זמן מה נפלה פתאום תקרת אחד החדרים והתמוטטה. מיד קרא הגביר למהנדס מומחה שייבדוק את סיבת התמוטטות התקרה. הלה בדק היטב את כל הקירות ומצא כי הרקב אחז בכל עצי הבית. "התקרה וכל הקירות רקובים ומתולעים וסכנה היא לשהות בבית הזה", אמר המהנדס, "צאו מכאן מיד ופנו את הבית, כי יש לבנותו מחדש". השמועה על הפלא הגדול שארע התפרסמה בכל העיר, והכל שחו אודותיו: הלא ביתו של הגביר נבנה מאותם עצי יער אשר מהם בנו את שאר הבתים, אך רק בו שלטה הרימה. "אין זאת, אלא שהתקיימו דברי הצדיק שנאמרו מעומק לבו, כי צדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים", אמרו האנשים זה לזה. את בית העשיר היה הכרח לבנות שוב, ולאחר שנבנה, פחד העשיר לגור בו ומכרו לאיש אחר.

(שבת באגדה ובהלכה)

בתקופת היות רבי עקיבא איגר רב הקהילה בעיר פרידלנד, פרצה שרפה גדולה בעיר והאש הלהטת כלתה בית אחר בית ללא חמלה. היהודים תושבי העיר התרוצצו מסביב בניסיון לכבות את האש ולהציל את מה שניתן מתוך הדליקה. רק לאחר מאמצים מרובים שככה הבעירה, אולם היה זה לאחר שהספיקה כבר לשרוף רבים מבתי העיר ולהותיר אחריה עיי חרבות.

רב הקהילה, רבי עקיבא איגר, השתדל ככל יכולתו לעזור לאומללים אשר נותרו ללא קורת גג לראשם. תוך זמן קצר נאספו הסכומים הדרושים לבניה מחדש והובאו פועלים שהתחילו לשקם במרץ את ההריסות. ברם, תנאי אחד התנה רבי עקיבא עם בעלי הבתים: שבחווה הבניה שיעשו עם הפועלים, ייתב במפורש כי ביום השבת תשבות המלאכה, ותמורת זאת יתנו להם סכום מסוים בעד אותו יום.

כל היהודים קבלו את החלטתו של הרב ללא ערעור וקיימו אותה. רק אחד מהם העז להפר בגלוי את התנאי. היה זה גביר העיר, עשיר ועז פנים, שהחליט כי לא ישעה לדברי הרב, והוא הורה לפועליו להמשיך לבנות את ביתו גם בשבת, כדי לזרז את הבניה ולהעמיד את הבית על תלו מהר ככל האפשר. בשבת הראשונה אחרי התחלת הבניה שררו שקט ושלמה בכל העירה. באשמורת הבוקר הלכו היהודים אט אט ובנחת אל בית הכנסת וטליתותיהם על שכמם, כאשר לפתע עלה קול הלמות פטישים באוזניהם.

אחדים מהם חיפשו את מקור הקול, והנה נתגלו לעיניהם פועליו של העשיר עובדים בקצב ובמרץ בבניית הבית כביום חול רגיל. השמועה הגיעה גם לאזניו של המרא דאתרא [רב המקום] רבי עקיבא איגר וחרה לו מאד על חילול השבת בפרהסיה אשר בתוך עירו. מיד שלח לקרוא אליו את העשיר.

השליח שהגיע אל הבית בו התאכסן העשיר עד לבנית ביתו, דפק בדלת. יצא משרתו ושאל לרצונו. "אמור לאדונך, כי רב העיר קורא לו לבוא אליו", ביקש השליח. המשרת נכנס פנימה, וכעבור דקות אחדות שב ותשובת העשיר בפיו: "אדוני עסוק עתה מאד ומצטער הוא על שאינו יכול למלא את בקשת הרב".

פעם התהלכו ברחובות ארה"ב מרן הגאון רבי יעקב קמינצקי זצוק"ל, וכ"ק האדמו"ר רבי יואל מסאטמר זצוק"ל, ונפגשו בשבת בלילה בברוקלין, רבי יעקב שאל את רבי יואל: במה זכית להינצל?!

עד הנה, אך רבי יעקב ענה נחרצות – אינני רוצה. הרי הגעתי רק בשביל הכולל, ומאותו רגע אני לא אוסף בשבילם, ולא מגיע לי על כך דבר.

סיפור נוסף זוכר אני, שפעם התהלכו ברחובות ארה"ב מרן הגאון רבי יעקב קמינצקי זצוק"ל, וכ"ק האדמו"ר רבי יואל מסאטמר זצוק"ל, ונפגשו בשבת בלילה בברוקלין, כשכל אחד מטייל עם קבוצת תלמידים משלו ומשוחח בלימוד ובדברי אגדה. כשנפגשו השניים, רבי יעקב שאל את רבי יואל: במה זכית להינצל? רבי יואל חשב וחשב, ואז אמר – אני לא יודע, אולי בגלל שמעולם לא התפשטתי (מבגדים לפיג'מה מ.ב.) והייתי נרדם מתוך לימוד.

ואז פנה רבי יואל ושאל את רבי יעקב: ולמה אתה זכית להינצל? חשב רבי יעקב, ואחרי פסק זמן אמר: אולי בזכות כך שמיום עומדי על דעתי לא הוצאתי דבר שקר מפי.

כשאלו הם הגדולים, רבי יעקב ורבי יואל, שהיו שני ענקיים של תורה באמריקה, אכן זוכים להצמיח דור של לומדי תורה.

(מוסף שבת קודש- יתד נאמן סוכות)

"כִּי אֶתְּךָ רֵאִיתִי צְדִיק לְפָנַי" (בראשית ז', א')

התלמידים, כשרק עמדו ליד רבי יעקב קמינצקי זצוק"ל אהבו את התורה אהבת נפש וקבלו ממנו השפעה רבה. היה סיפור עם רבי יעקב כשהוא הגיע לאמריקה בתחילה כמשולח, היה צריך למצוא לעצמו פרנסה, ונהיה ראש כולל בכולל מסוים. כמובן שהיה צריך לאסוף כסף עבור הלומדים, והדרך הייתה שהמוסד היה שומר את הקבלות של שנים עברו, ונדיבי עם היו נותנים לפחות אותו סכום, אם לא מוסיפים.

ואכן, רבי יעקב הגיע לאחד העשירים עם הקבלה, ונקב לו בסכום שתרום בשנה שעברה.

התורם אמר, אבדוק בקבלות שלי מה תרמתי, כי זה נראה לי הרבה מידי, והוא אכן בדק ומצא שהוסיפו עוד אפס אחד בקבלה על הסכום שנתן, והסכום גדל בהרבה מחמת כך. רבי יעקב הזדעזע כל כך מכך, ואמר בהחלטיות: אם אנשים שיקרו, אני מתפטר מהכולל בזה הרגע, ומאותה שנייה אני לא קשור למקום הזה. השיב לו הגביר, לכל הפחות אתן לרב שכר טרחה שטרך להגיע